

Slim met bodem en bomen

Check our website

Nationale bomendag (VVOG 19.10.2023)

ir. Bregt Roobroeck
Bregt.Roobroeck@vives.be

Uitwerking presentatie

- Slim is: gestructureerde communicatie rond bomen (in alle dimensies)
- Slim is: plannen, procedures... SMART en hard maken (vrijblijvend karakter moet weg)
- Slim is: data driven boombeleid en -beheer

What's the story here? (zie presentatie Prof. Hans Verbeek)

What's the story here? (zie presentatie Prof. Hans Verbeek)

mission statement

adding value to urban trees

goals

- 1. Management of the urban forest
- 2. Policy of the urban forest
- 3. Show the importance of the urban forest

www.urbanforestry.be

ONDERWIJS

hoe is het stedelijke bos ingebed in het onderwijs en navormingen

DIENSTEN

kijk welke diensten en adviezen
we voor jou kunnen aanbieden

ONDERZOEK

ontdek onze projecten die een antwoord
geven op de toekomst

the story

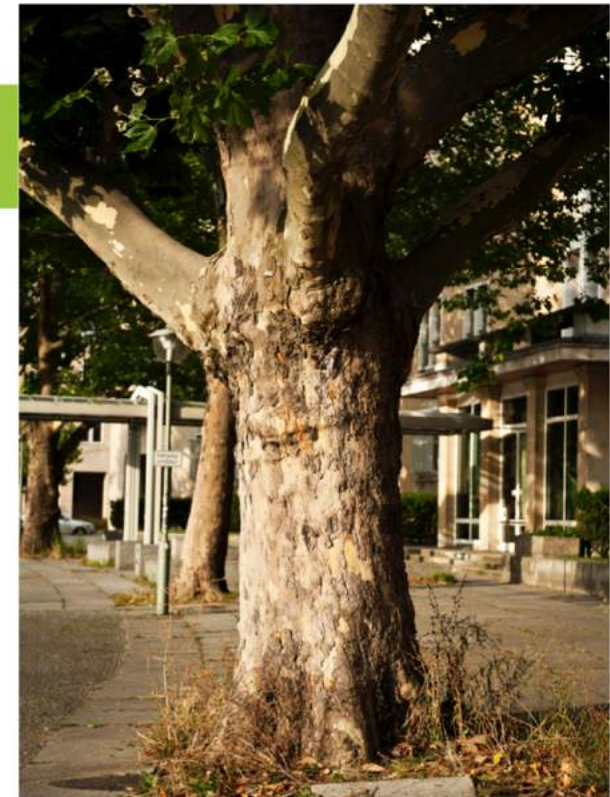
Noodzakelijk herhaling 😊

it's all about

volume

stem
crown

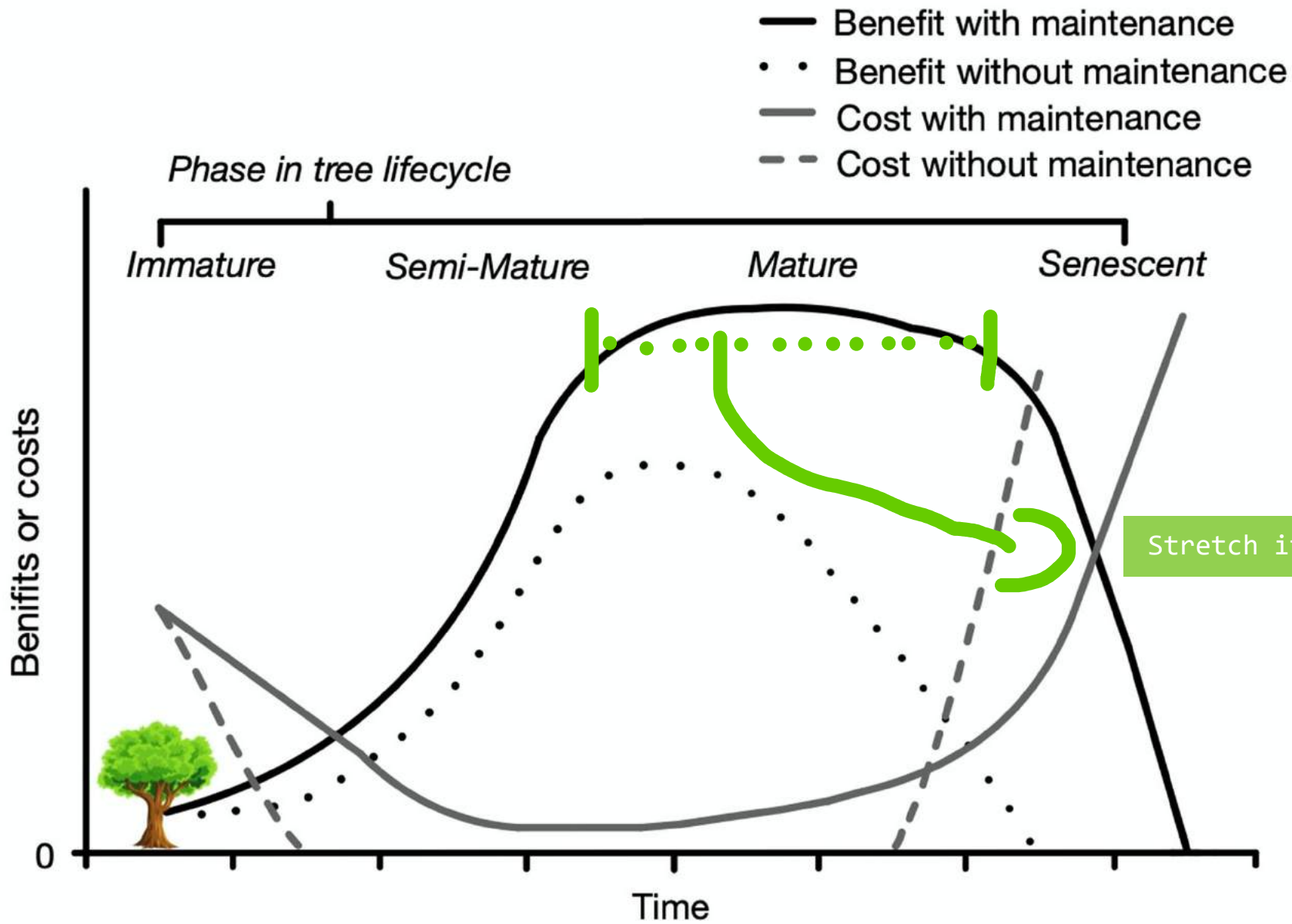

Functie van bomen

- verkoelend effect
- waterbuffering
- luchtzuivering
- sociale cohesie
- (psychologische) gezondheid

...

Bomen zijn ecosysteemingenieurs die werken voor ons en moeten **maximaal hun functie** kunnen vervullen!

Jaja, we weten dat al wel hoor maar we krijgen de burger en het beleid niet (snel genoeg) mee.

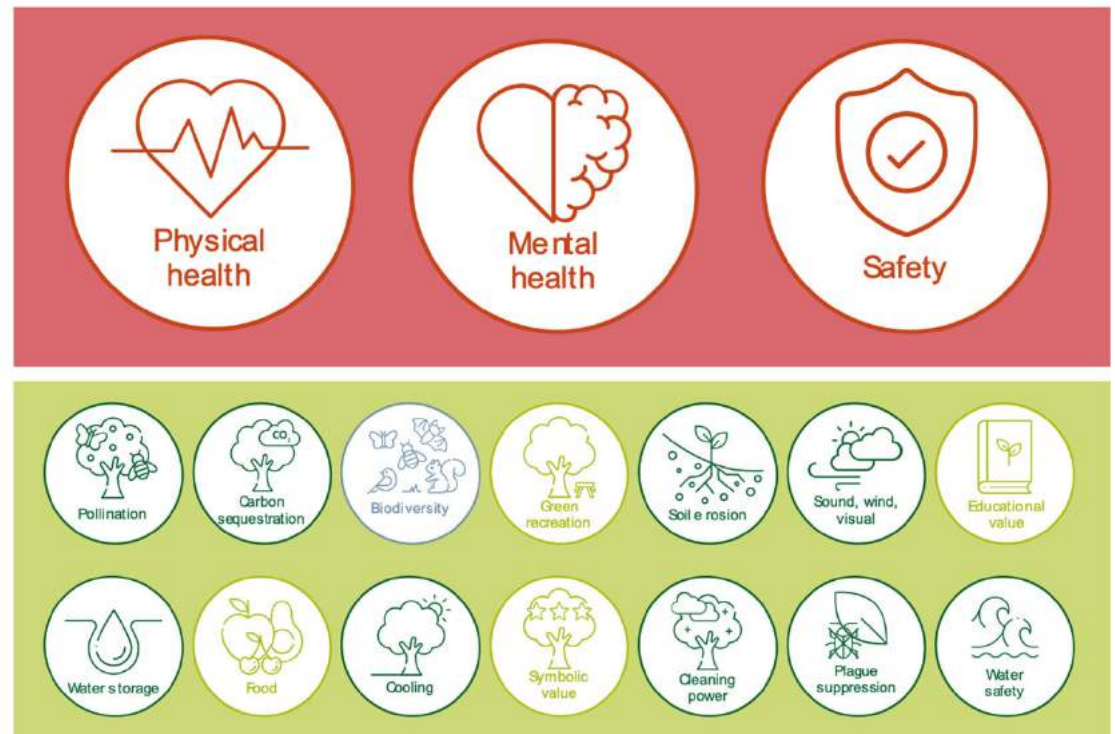
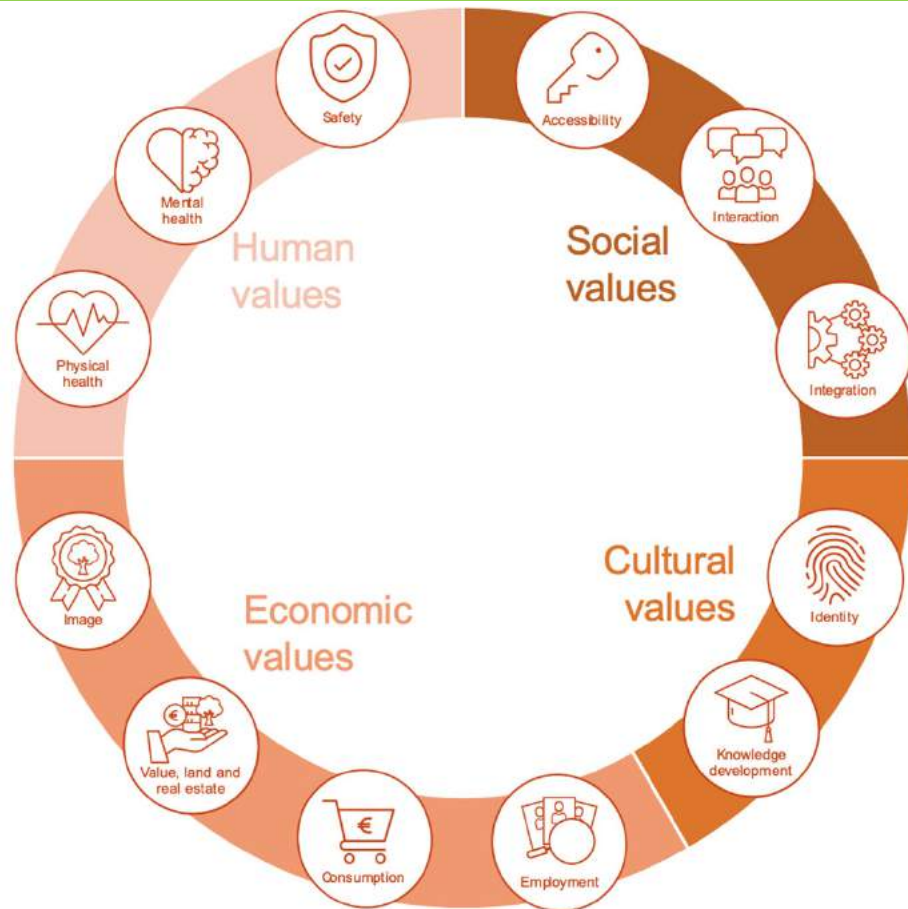
The background of the slide is a photograph showing a network of tree roots exposed in the soil. The roots are dark brown and spread out across a light-colored, sandy or silty ground. Some small green plants and leaves are scattered around the roots.

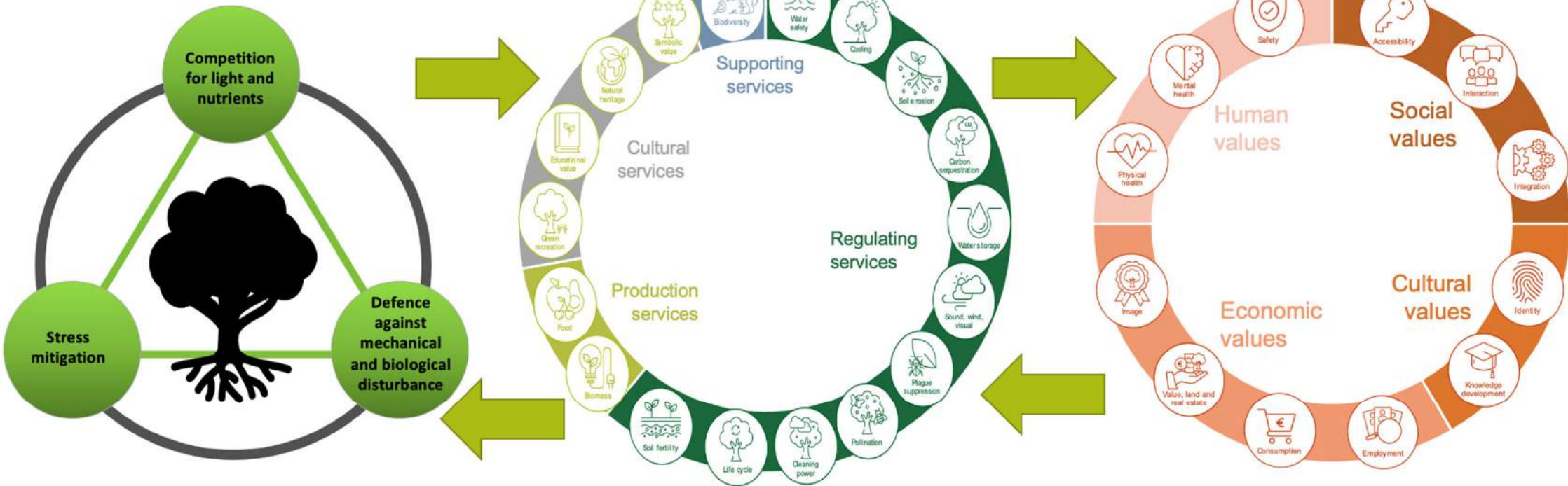
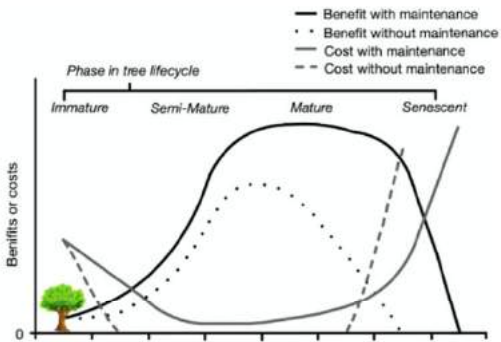
Wat komt er van beleid op ons af voor stedelijke groenstructuur die geïmplementeerd moet worden op Vlaams niveau?

United Nations
Sustainable
Development Goals
The New Urban
Agenda
FAO
WHO: healthy cities
UNECE: more trees

EU Biodiversity Strategy 2030
EU Forestry Strategy 2030
EU soil strategy 2030
EU Urban Agenda
the EU Strategy on
Adaptation to Climate
Change

Wat kan je vertellen? RIVM, the Dutch National Institute for Public Health and the Environment, vond dat volgende waarden voor de mens belangrijk zijn

The complete story: 18 ecosystemdiensten gelinkt aan bomen! Niets doet beter!

We zijn op goede weg...

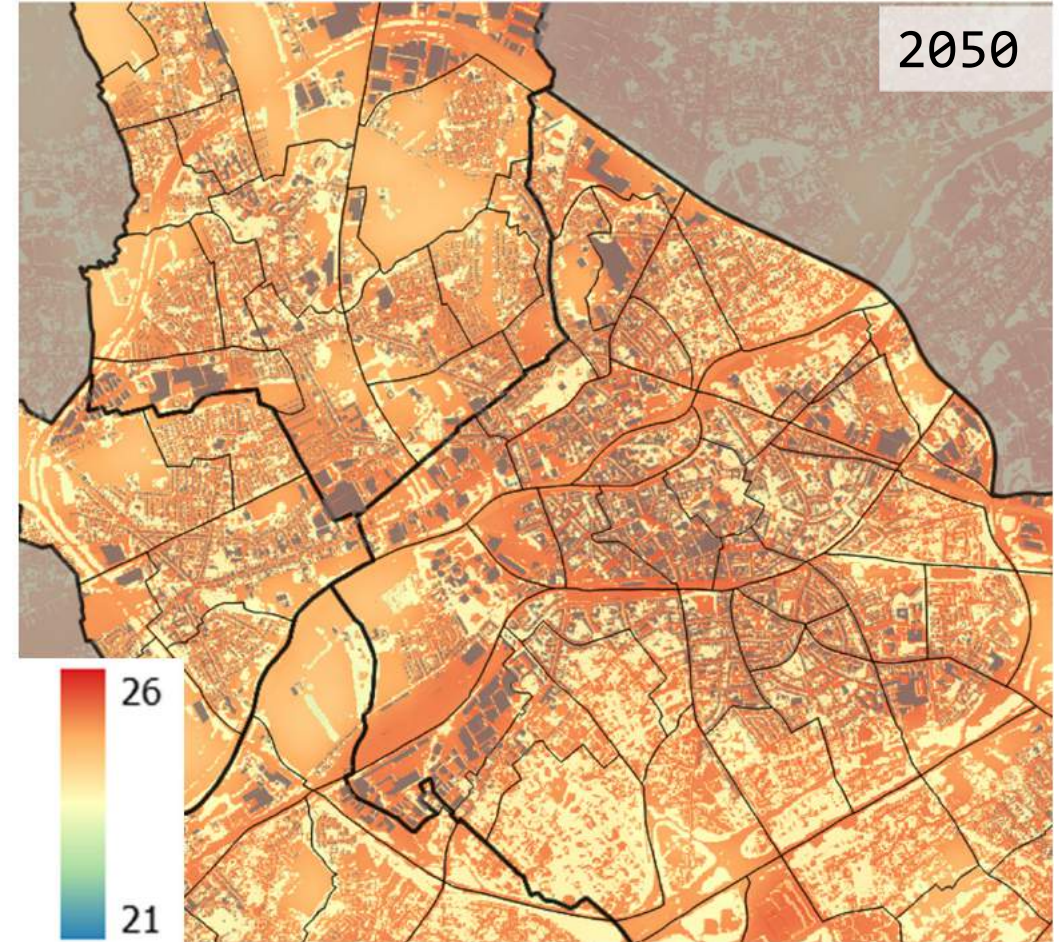
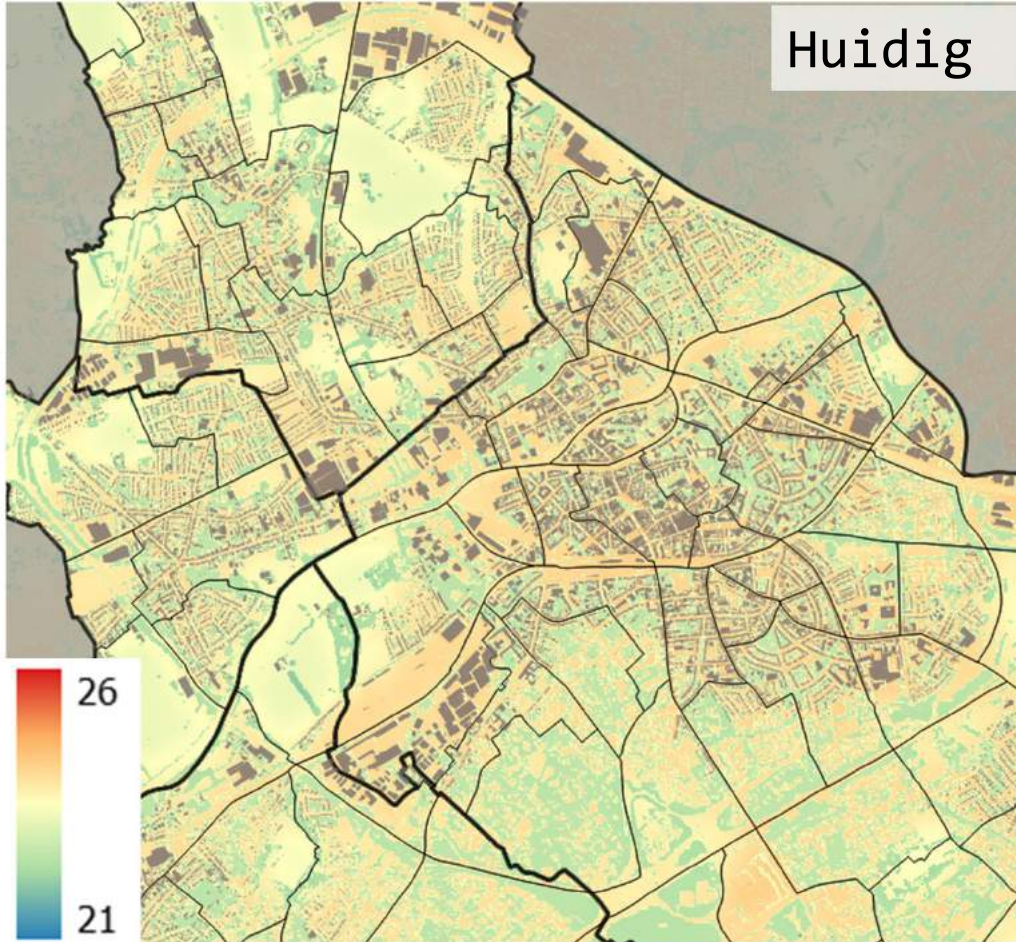
maar is dat zo?

een reality check

Hittestress en het Urban Heat Island Effect: Huidig vs hoog impact scenario 2050

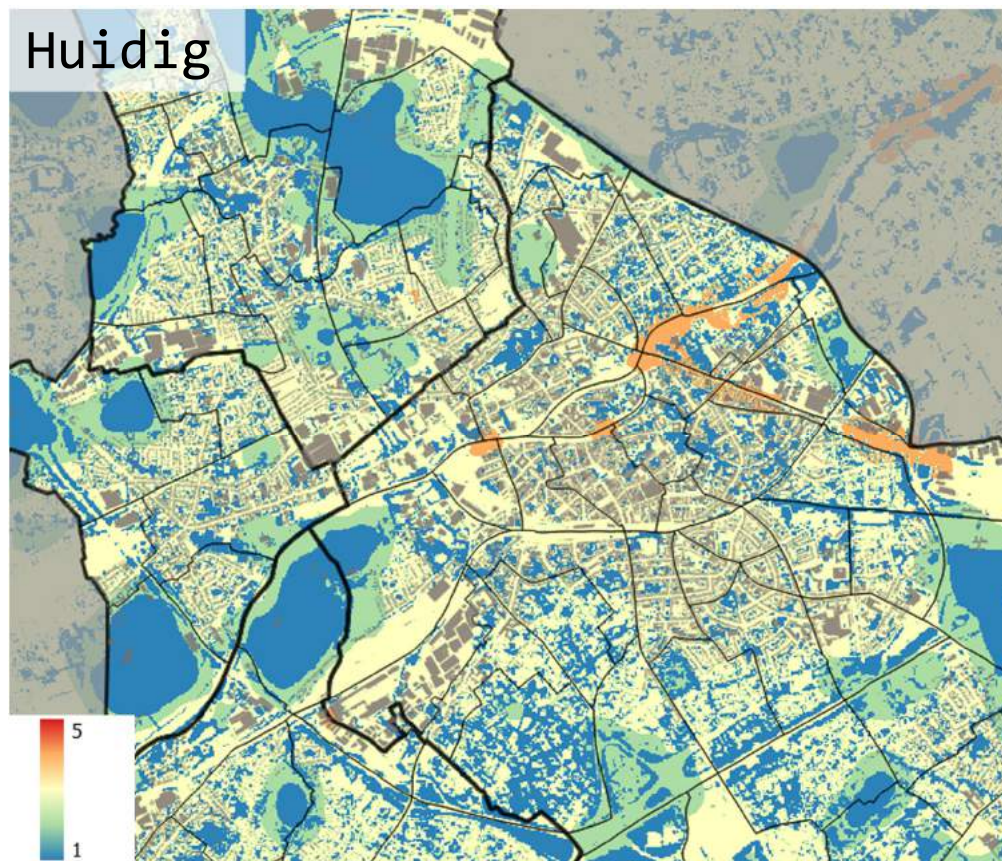

Klimaatportaal VMM

Gemiddelde van min en max gevoelstemperatuur bij extreme hittegolf (T20) -> T20: hoogste temperatuur in 20jaar. Bron kaartmateriaal: klimaatportaal VMM

Gezondheidsdrempelwaarde hittestress: Huidige vs hoog impact scenario 2050

Vanaf een score ≥ 4 (oranje en rood) wordt er ernstige gezondheidsschade verwacht

Hoe ambitieus? Bv. 1 boom per inwoner

De stad heeft het private bos nodig om de doelstellingen te halen van 30% CC.

Stand van zaken Stad X :

- 9,2 % CC (tov totaal areaal-waterelementen)
- 118k bomen

1 boom per inwoner = 79k

Korte termijn

Kroonoppervlak aangeplante boom: **5m²**

5 x 79k → stijging CC wordt geschat op **0,49%**

Lange termijn

Kroonoppervlak aangeplante boom: **28 m²**

28 x 79k → stijging CC wordt geschat op **2,7 % CC**

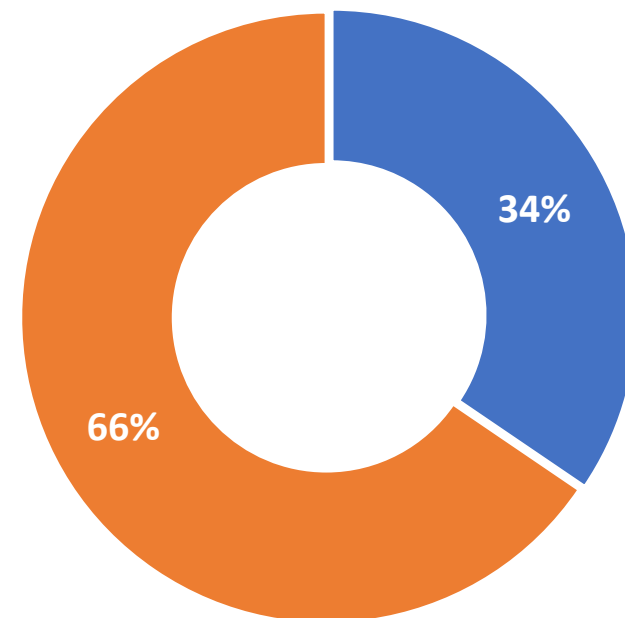
→ Stijging van 30 % t.o.v. huidig kroonoppervlak

Privé vs. openbare bomen

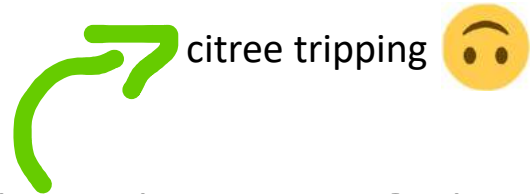

■ Openbaar domein ■ privé

Zijn we goed bezig in de praktijk?

Part 1: Slim is: gestructureerde communicatie rond bomen

Let's dive into 10 jaar Roeselare

Wat is de impact van de stedelijke dynamiek van de infrastructuur op bomen?

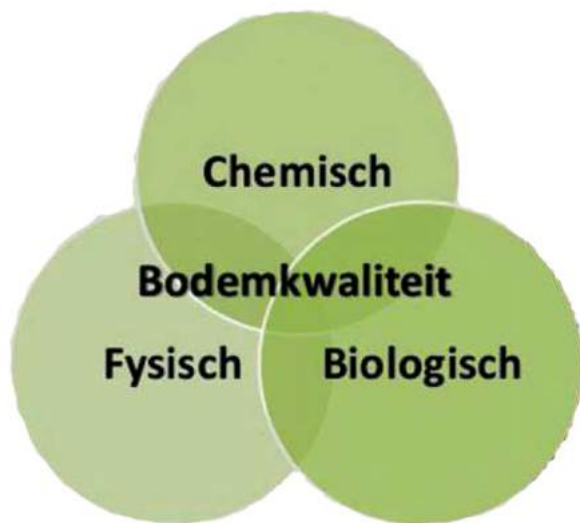

<https://arcg.is/1XvDLj3>

Laten we eens kijken in de bodem

Visual soil assessment voor stedelijke bodems

Het Urban Forestry Lab ontwikkelde een VSA om de bodems te evalueren. Dit klinkt misschien logisch maar er is geen standaard in Vlaanderen om dat te doen. Een bodembeoordeling bestaat uit 3 componenten. De VSA screent 11 parameters.

<https://arcg.is/1yvb1z>

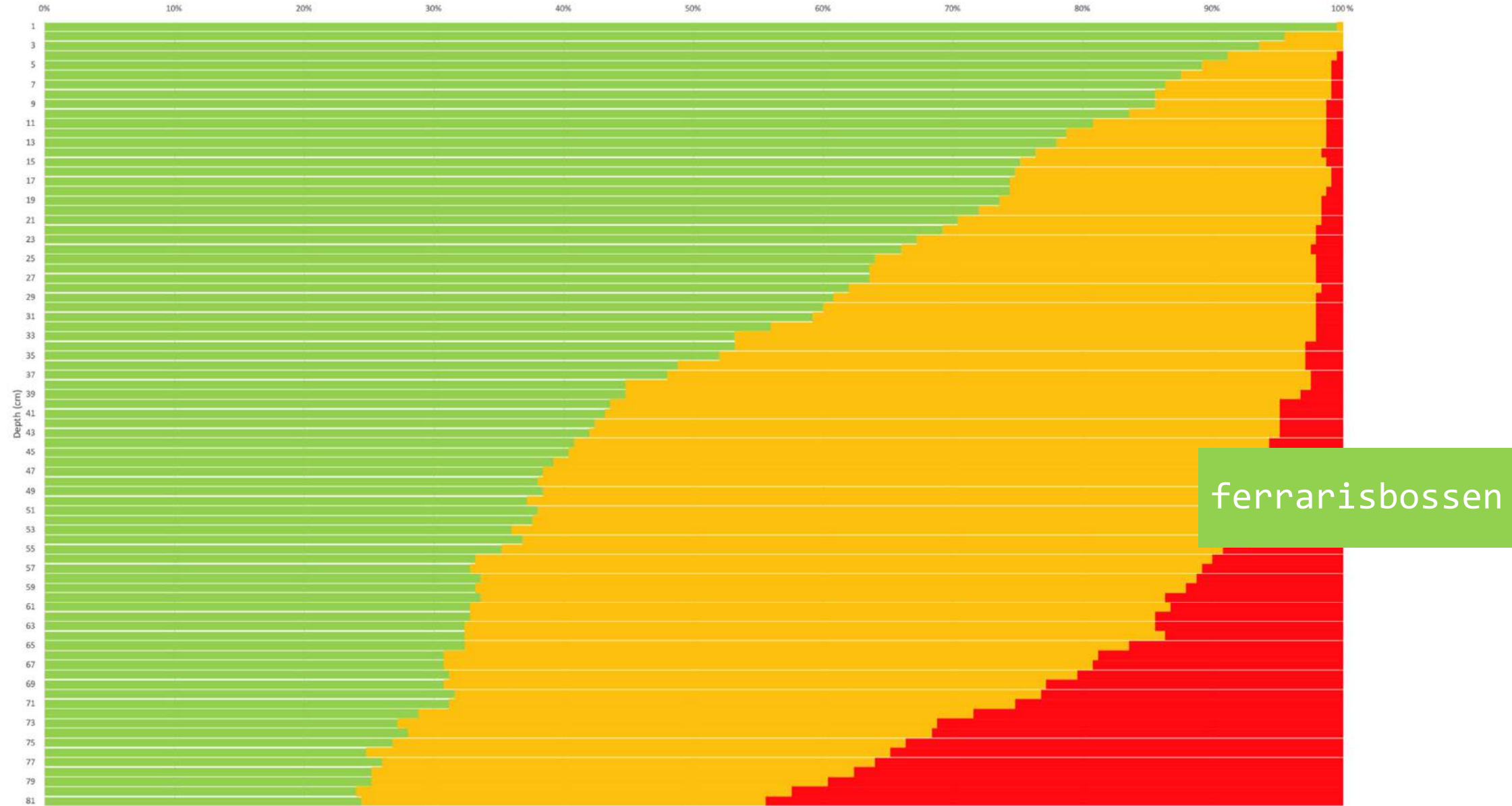

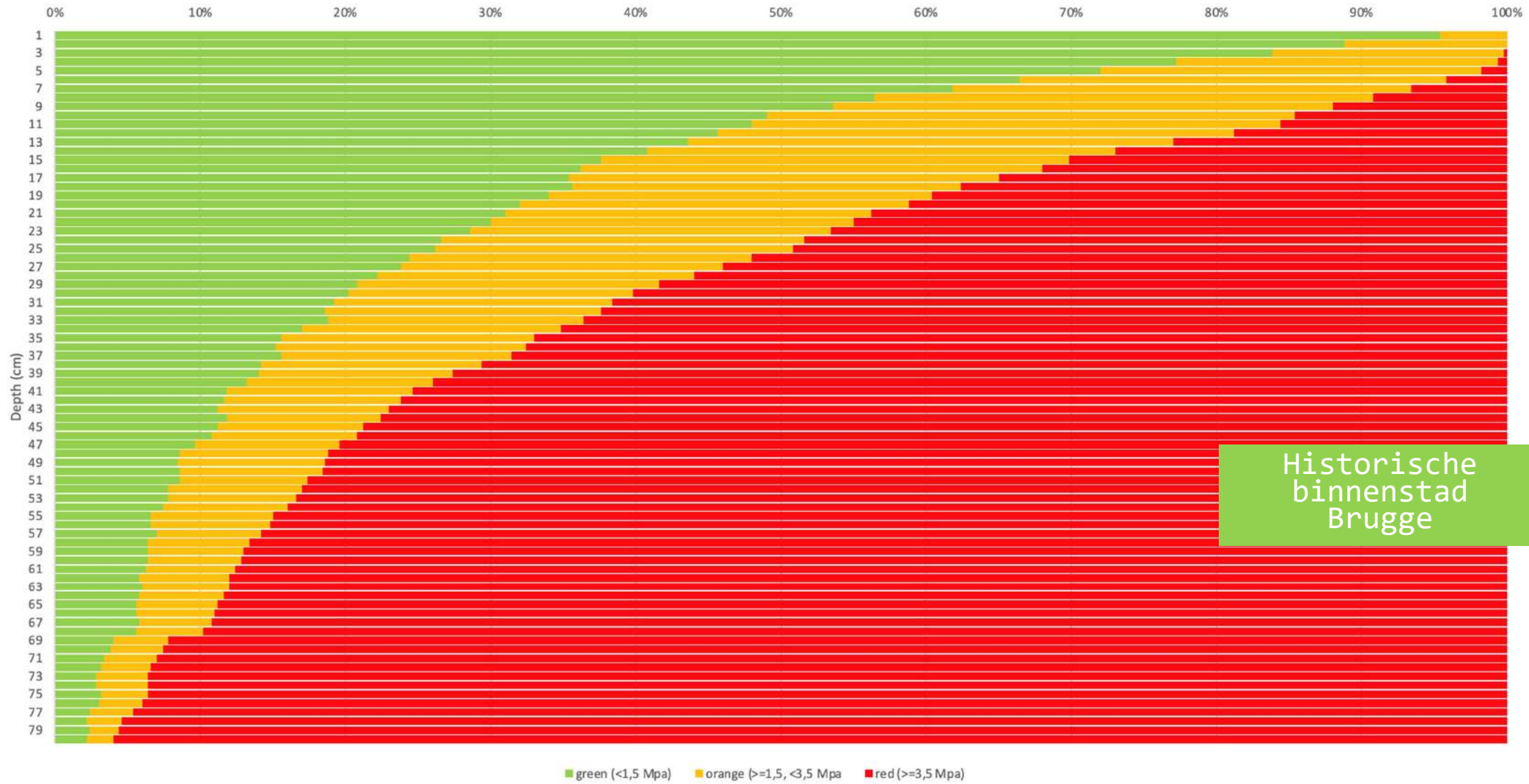
een KPI: bodemverdichting met de digitale GPS penetrologger

% share of total stabs (N=250) per category (green, orange, red) i.f.o. depth (per cm)

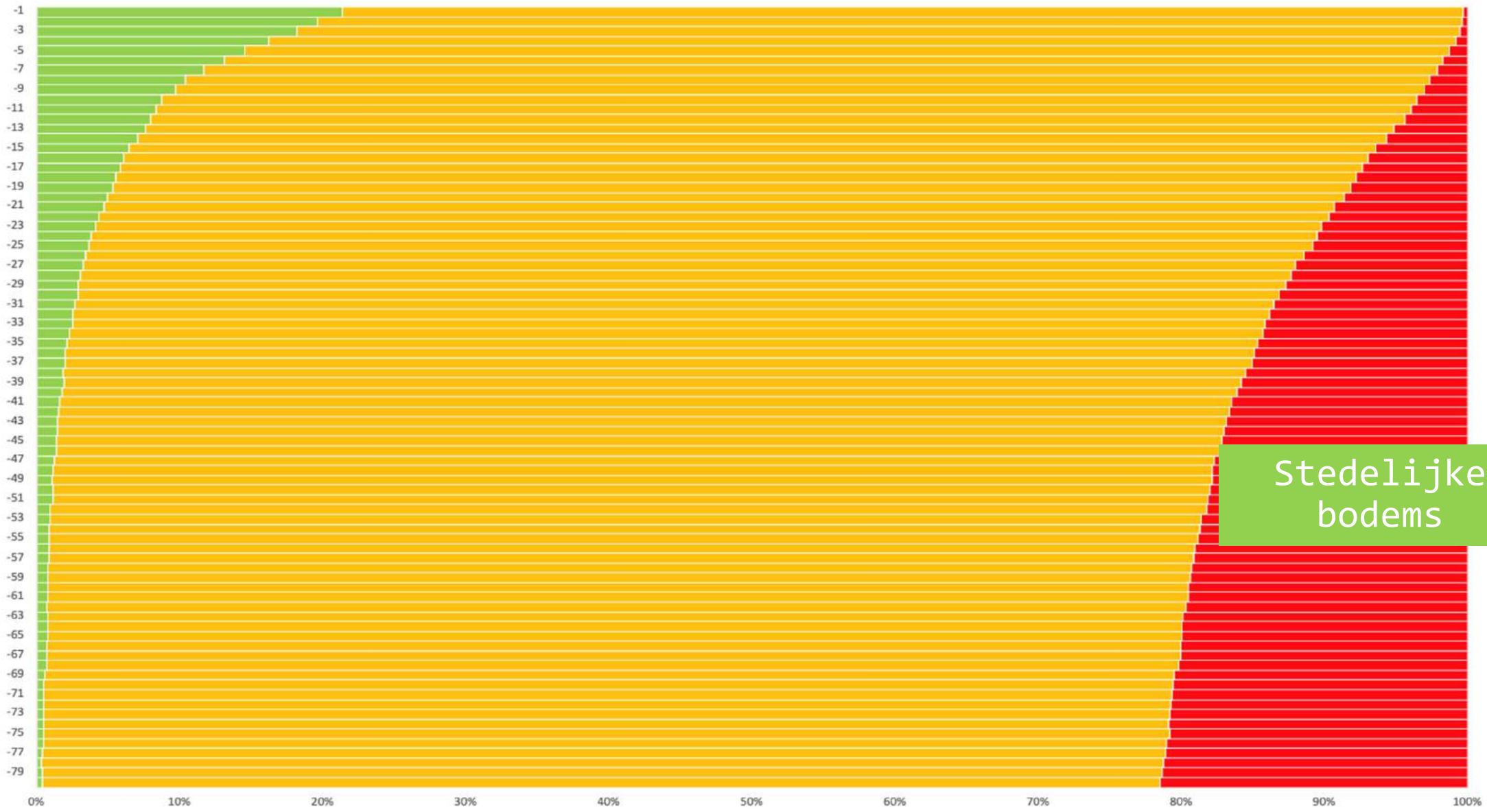

% share of total stabs (N=500) per category (green, orange, red) i.f.o. depth (per cm)

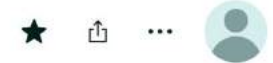

% share of total stabs (N=1210) per category (green, orange, red) i.f.o. depth (per cm)

Stedelijke bodems

Carbon:
3,3 %

Ammonium
30,9 kg/ha NH4-N DS

Nitrate:
39,7 kg/ha NO3-N DS

Magnesium:
74,4 mg/100g dry soil

pH:
6,9

Sodium:
5,3 mg/100g dry soil

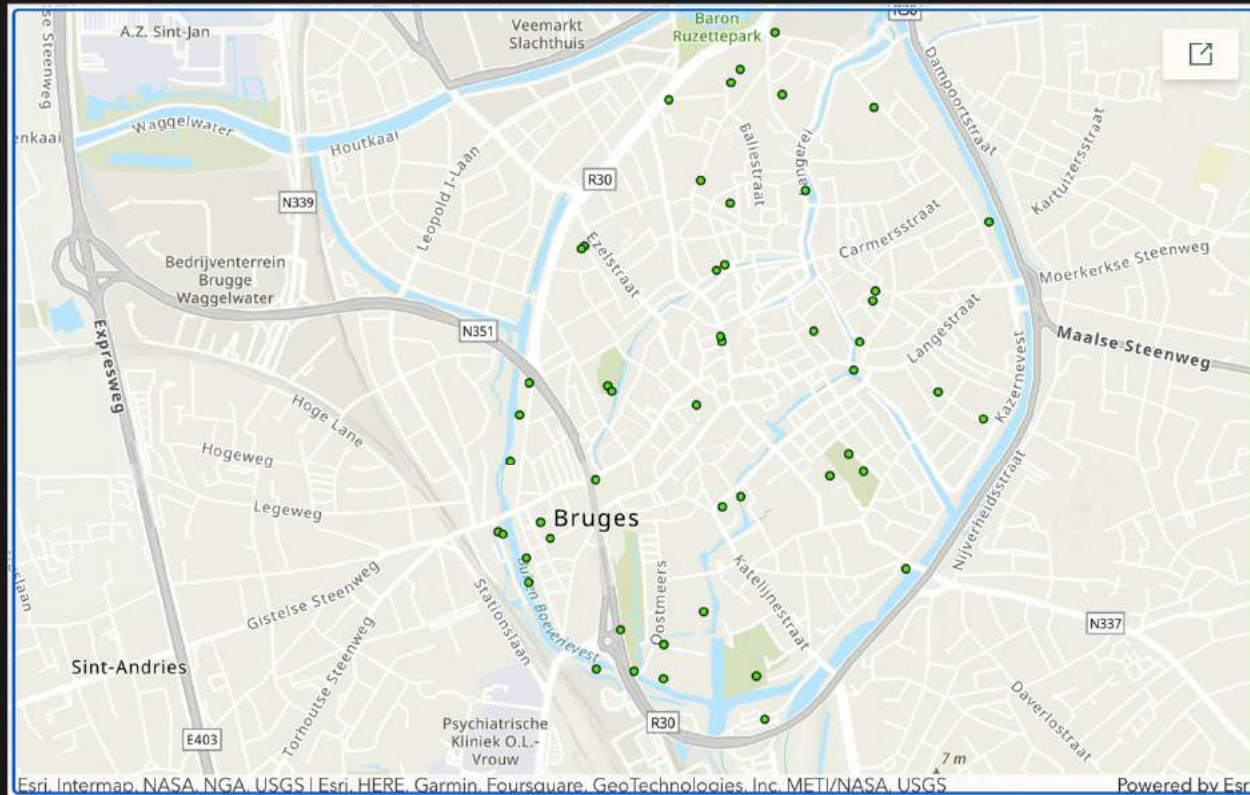
Potassium:
22,2 mg/100g dry soil

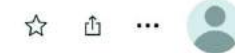
Phosphorus:
50,6 mg/100g dry soil

Dry matter:
83,6 %

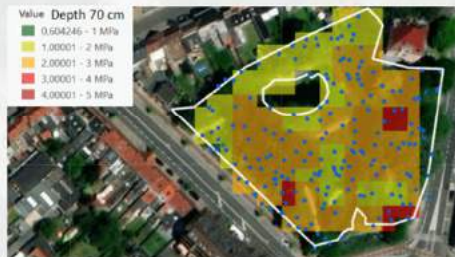
Sulfur:
4,3 mg/100g dry soil

 50
Trees

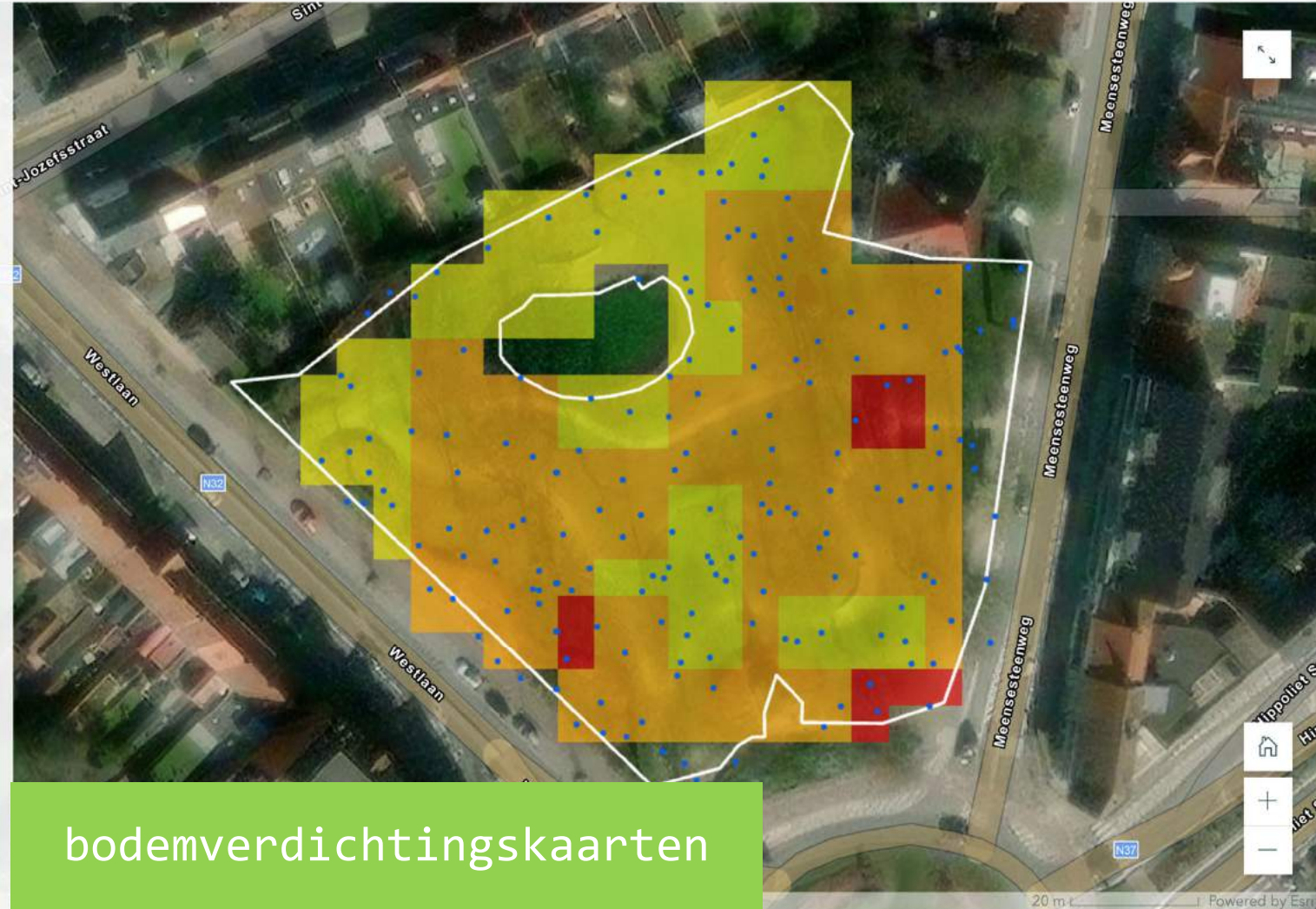

Soil compaction maps is a technique where GPS driven penetrolgging data is used to map a kind of a heatmap of the soil compaction at different depths. By using interpolation algorithms the lab can produce layered maps as shown in the animation below. The interactive map depicted on the side is taken at 50 - 60 cm. The blue dots are the penetrolgging measurements.

soil compaction maps at different depths (10-90 cm) at park Vande Walle in Roeselare, Belgium.

bodemverdichtingskaarten

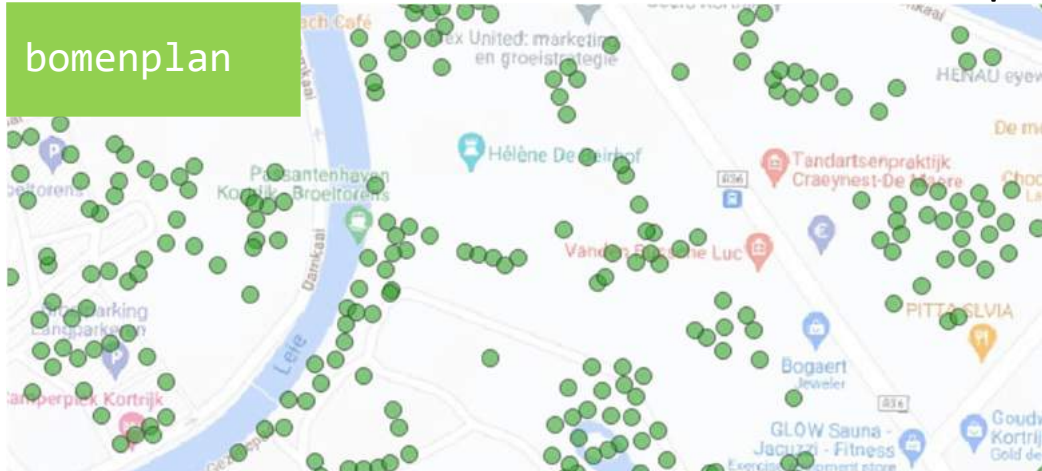
bomen masterplannen?

Part 2: Slim is: gestructureerde plannen, procedures... SMART en hard maken

bomen masterplannen

Remember: it's all about crown volume! Waarom doe je het anders?

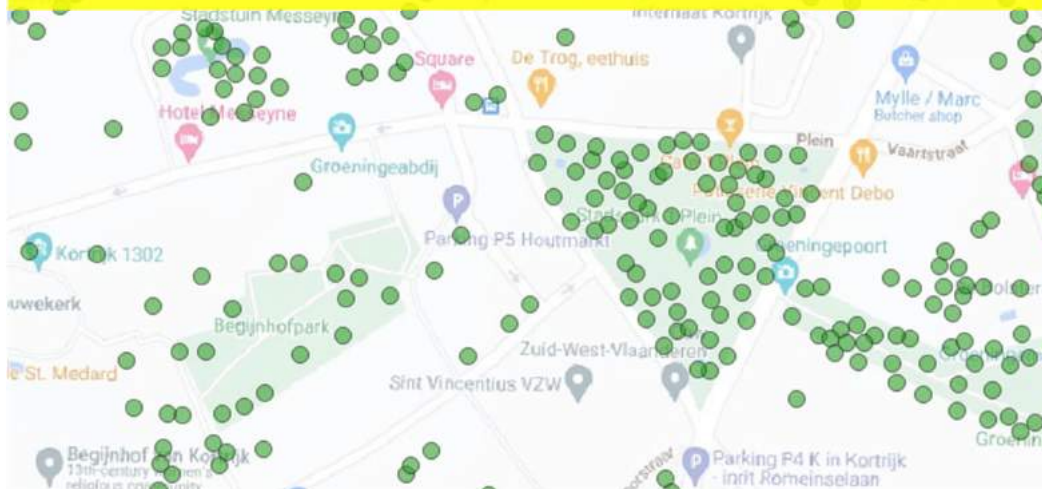
bomenplan

urban forestry plan

Beheer: asset management

Beleid: Kroonbedekking
i.f.v.
ecosysteemdiensten

8 Key Performance Indicators gelinkt aan de 4 krachtlijnen

Krachtlijn 1: Behoud, bescherming en kwalitatief verbeteren bestaand bomenbestand

4 Biodiversiteit per woonmilieu

5 $\frac{\text{duurzame bomen (\#)}}{\text{totaal aantal bomen (\#)}}$

6 $\frac{\text{afgestorven aanplant (\#)}}{\text{totale aanplant (\#)}}$

Krachtlijn 2: uitbreiding bomenbestand

1 Kroonbedekking (%) per woonmilieu

2 $\frac{\text{significante zichtbare bomen per gebouw (\#)}}{\text{totaal gebouwen (\#)}}$

3 $\frac{\text{afstand park per gebouw (\#)}}{\text{totaal gebouwen (\#)}}$

3-30-300 regel

Krachtlijn 3: Bomenstructuur draagt bij aan de leesbaarheid / ruimtelijke structuur

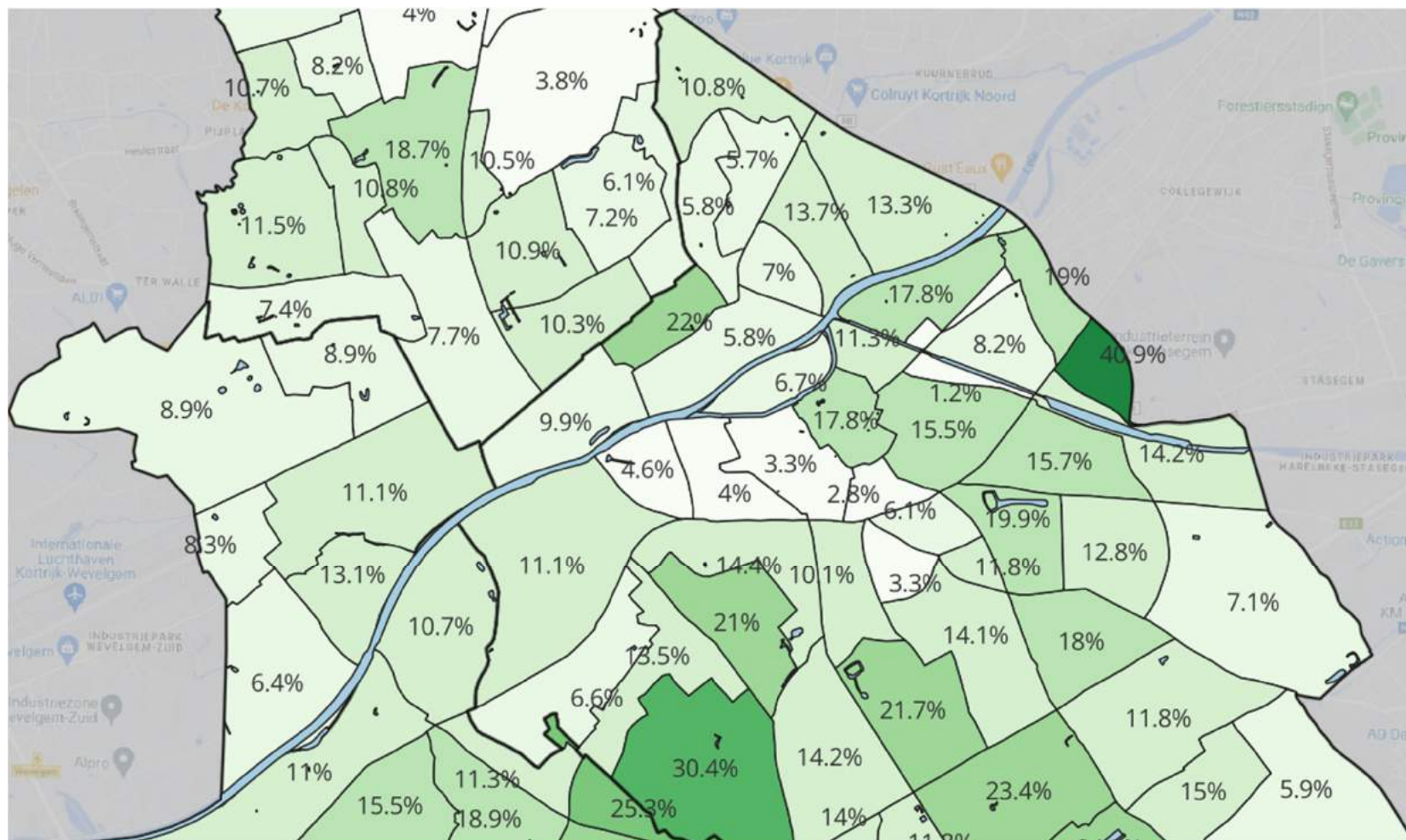
8? $\frac{\text{relevante ruimtelijke structuurplannen (\#)}}{\text{totaal relevante ruimtelijke structuurplannen (\#)}}$

Woonplan
Mobiliteitsplan
Ruimtelijk beleidsplan
beeldkwaliteitsplan
...

Krachtlijn 4: Streven naar een groter maatschappelijk draagvlak met aandacht voor communicatie naar alle stakeholders

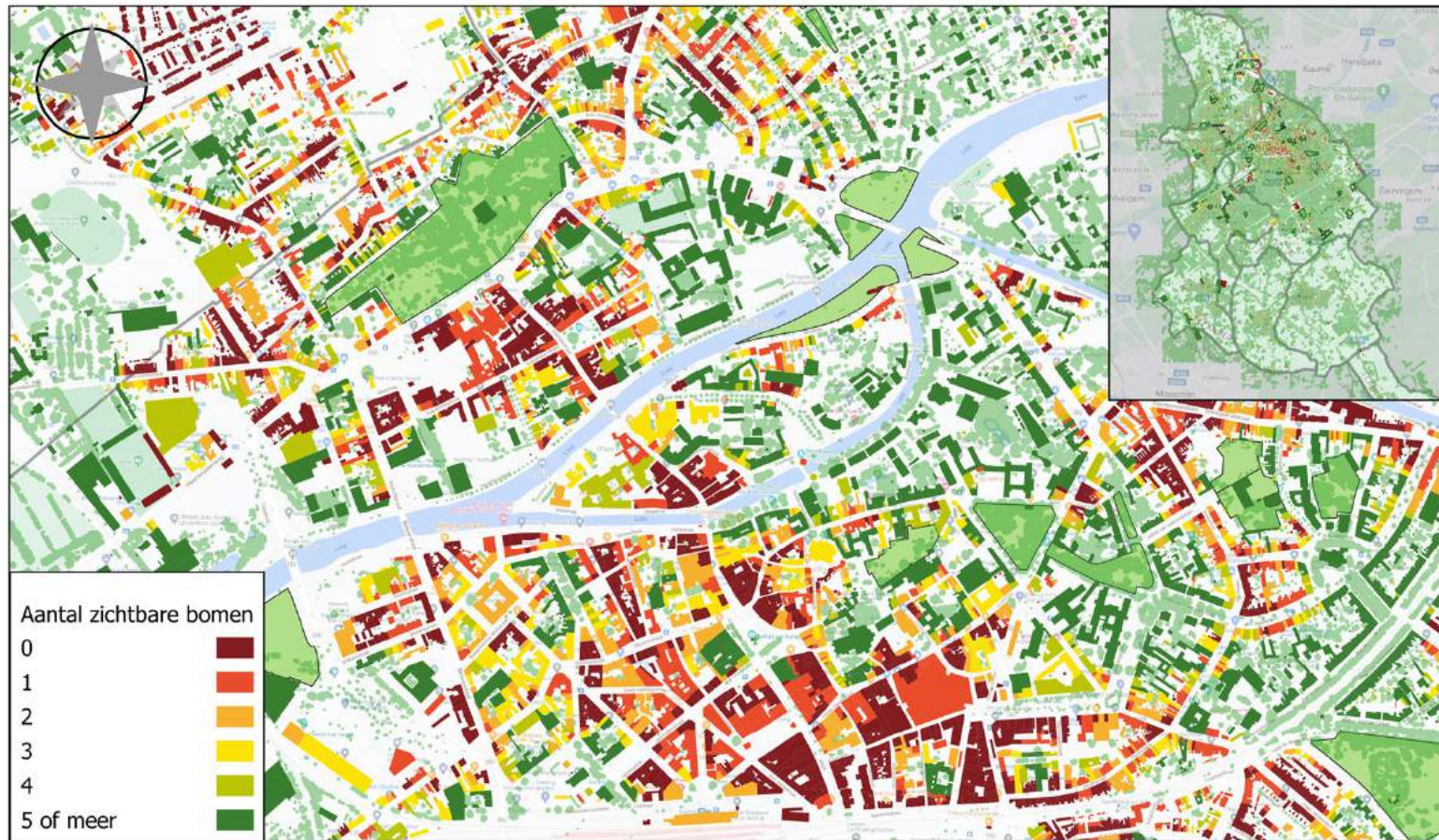
7 $\frac{\text{totaal klachten (\#)}}{\text{totaal inwoners(\#)}}$

KPI 1: Kroonbedekking (%) per woonmilieu

KPI 2: significante bomen

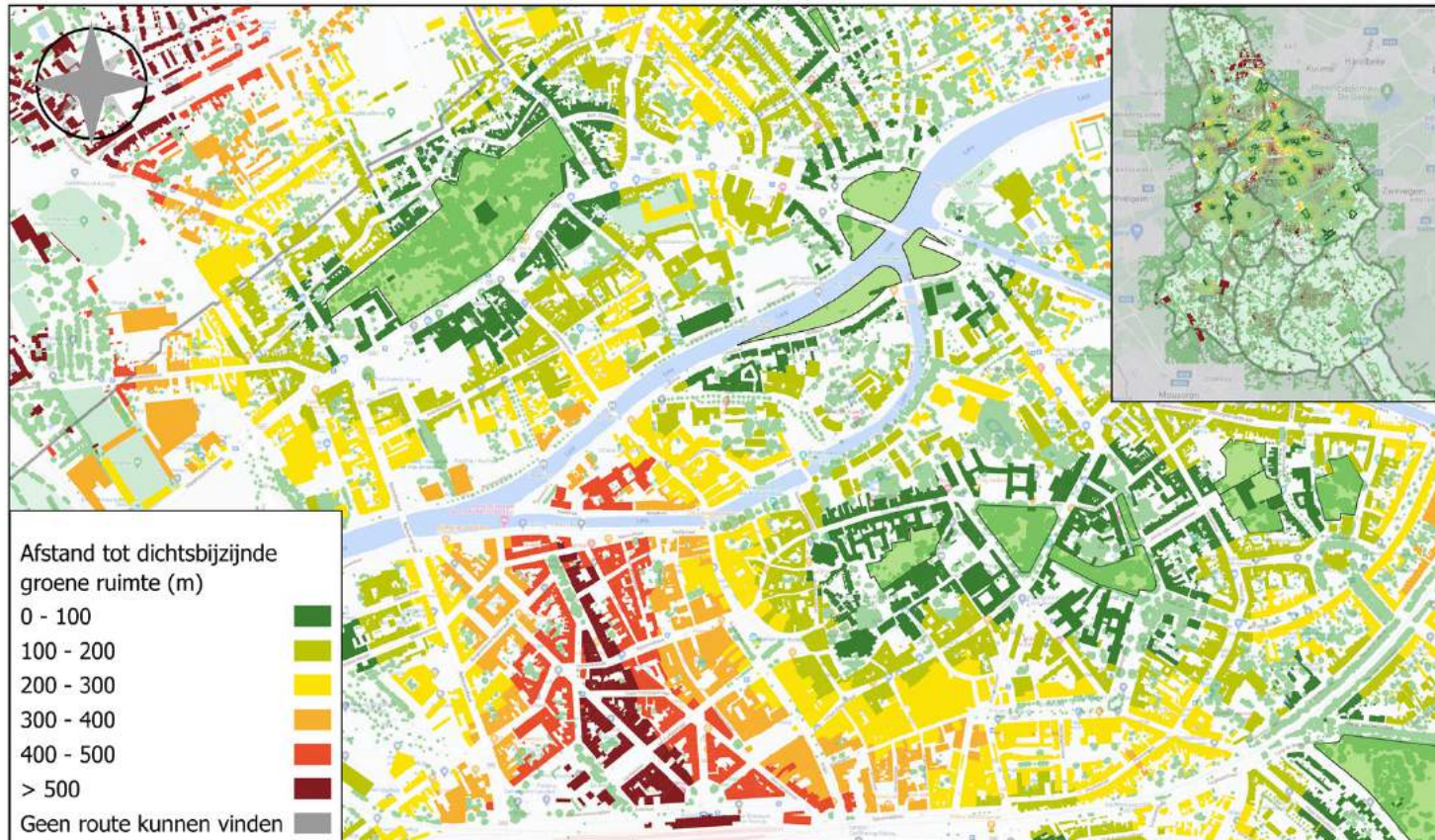
Regel van 3 : Aantal zichtbare bomen van behoorlijke omvang vanuit elk gebouw

KPI 3: afstand park

Regel van 300 : Wandelaafstand tot dichtsbijzjnde park of groene ruimte

Belangrijk is ambitieniveaus
van de KPI's op te stellen.
Een voorbeeld voor
kroonbedekking..

Weet je nog?

Reality check!

heeft het private bos nodig om de doelstellingen te halen van 30% CC.

Stand van zaken Stad X :

- 9,2 % CC (tov totaal areaal-waterelementen)
- 118k bomen

1 boom per inwoner = 79k

Korte termijn

Kroonoppervlak aangeplante boom: **5m²**

5 x 79k → stijging CC wordt geschat op **0,49%**

Lange termijn

Kroonoppervlak aangeplante boom: **28 m²**

28 x 79k → stijging CC wordt geschat op **2,7 % CC**

→ Stijging van 30 % t.o.v. huidig kroonoppervlak

KPI	wat	benchmark	Streefdoel 2030	Streefdoel 2042	Tools voor realisatie	budget
	Kroonbedekking per woonmilieu	Nog niet gedefinieerd	Nog niet			
2	Significante boom/gebouwen	30% gebouwen ziet <=1 significante bomen	25% gel			
3	Wandelafstand/parken	37% gebouwen met >500m wandelafstand tot kwalitatieve groenruimte	Nog niet			
	Biodiversiteit per woonmilieu	Nog niet gedefinieerd	Nog niet			
5	Duur					
6	Klachten					
7	Mortaanpak					
8	Leesruimstructuur					

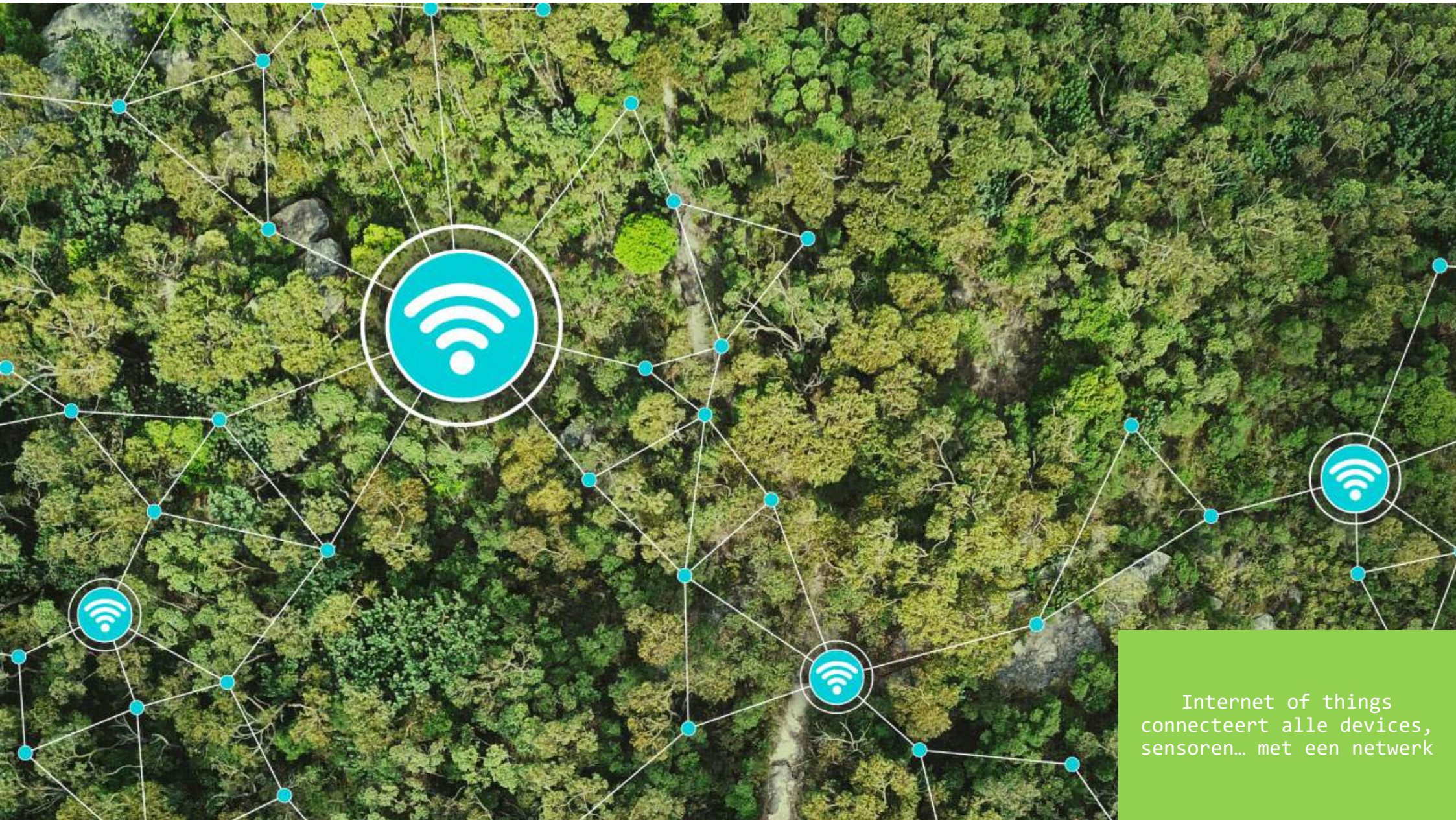
cluster woonmilieu	type woonmilieu	Naam woonmilieu	Huidige situatie	Streefdoel 2030	Streefdoel 2042
KERN	stadskern	Historisch centrum	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
KERN	Verstedelijkte kern	historische kern Bissegem	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
KERN	Verstedelijkte kern	historische kern Marke	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
WIJK	Verkaveling met centraliteit	Rodenburg	22%	25%	31%
....	....	....	....	....	....

s, stroomschema, monumentaal id,	Te bespreken
ma klachten en de monitoringssysteem	Te bespreken
n?, monitoringsplan	Te bespreken
definieerd	Te bespreken

Internet of Trees (IoTrees)

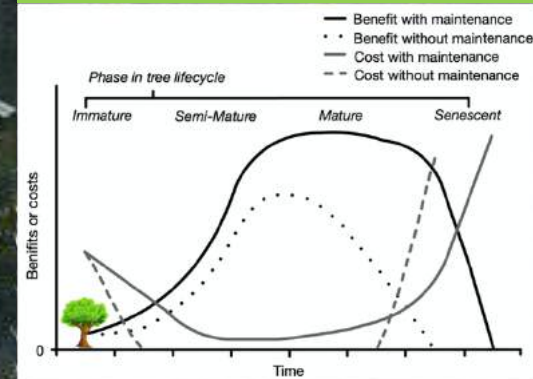
Part 3: Slim is: data driven boombeleid en -beheer

Internet of things
connecteert alle devices,
sensoren... met een netwerk

Stedelijke bos is als een
machine

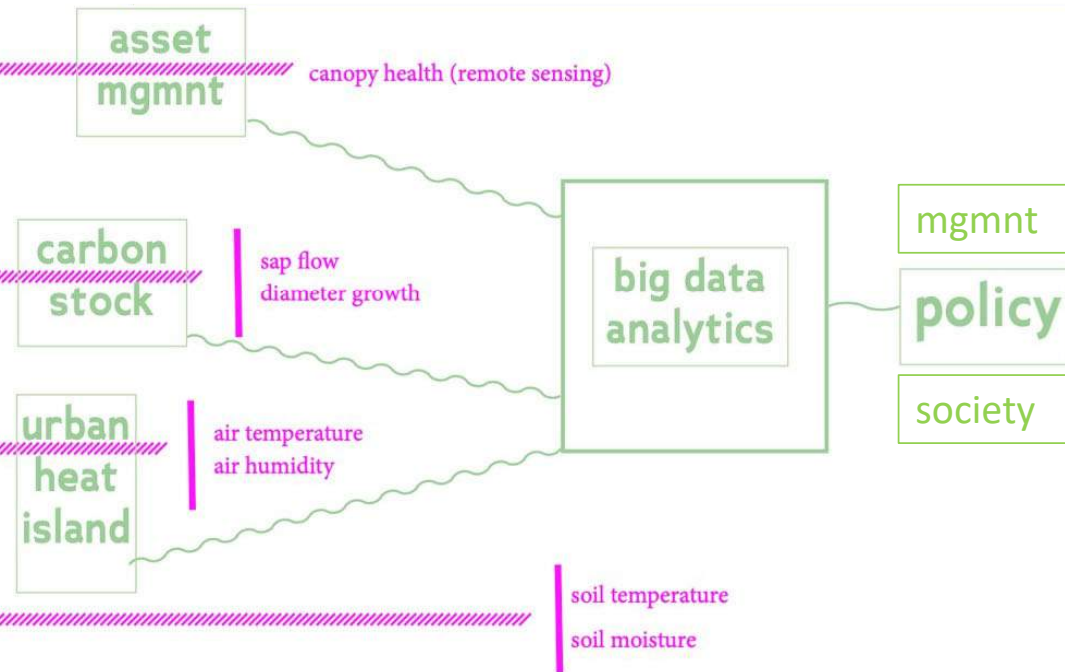
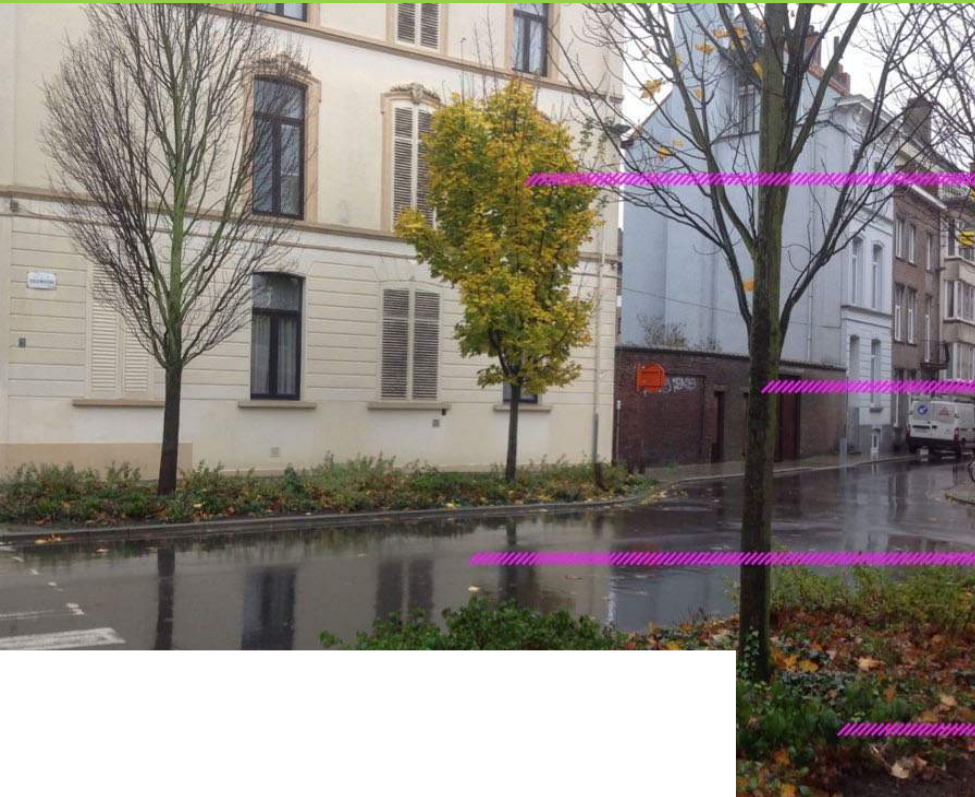

Optimaliseren bosmachine v
ergt data

Wat willen we doen?

More details on the project

Zoeken op Facebook

BRUGGE, GROEN NATUURLIJK

BELEIDSPROGRAMMA 2019-2024

Actie 320. We verbinden het netwerk van parken en stadstuinen met veilige, groene corridors die waar mogelijk opgeladen worden met spelprykkels. Op die manier creëren we een groen weefsel doorheen de stad. We voorzien wandel- en joggingroutes doorheen deze parken en zorgen voor specifieke wegwijzers in het straatbeeld. We leggen de nadruk op onverharde open ruimtes met grote bomen en **schaduwplekken**.

Actie 339. Met een actieplan voor grote bomen plant Brugge **jaarlijks bijkomend minstens 300 hoogstambomen** aan.

Actie 207. We maken verder werk van een klimaatplan

ACTIE 213. We waken over het leefmilieu en **communiceren** met de inwoners over het milieu op het vlak van lucht, oppervlaktewater, straling en omgevingsgeluid. We bouwen een **slim en fijnmazig meetnet** uit voor het monitoren van de luchtkwaliteit en de kwaliteit van het oppervlaktewater

...

VIVES Expertisecentrum agro- en biotechnologie: groenmanagement

<https://www.facebook.com/Berbre-1327847920627007/>

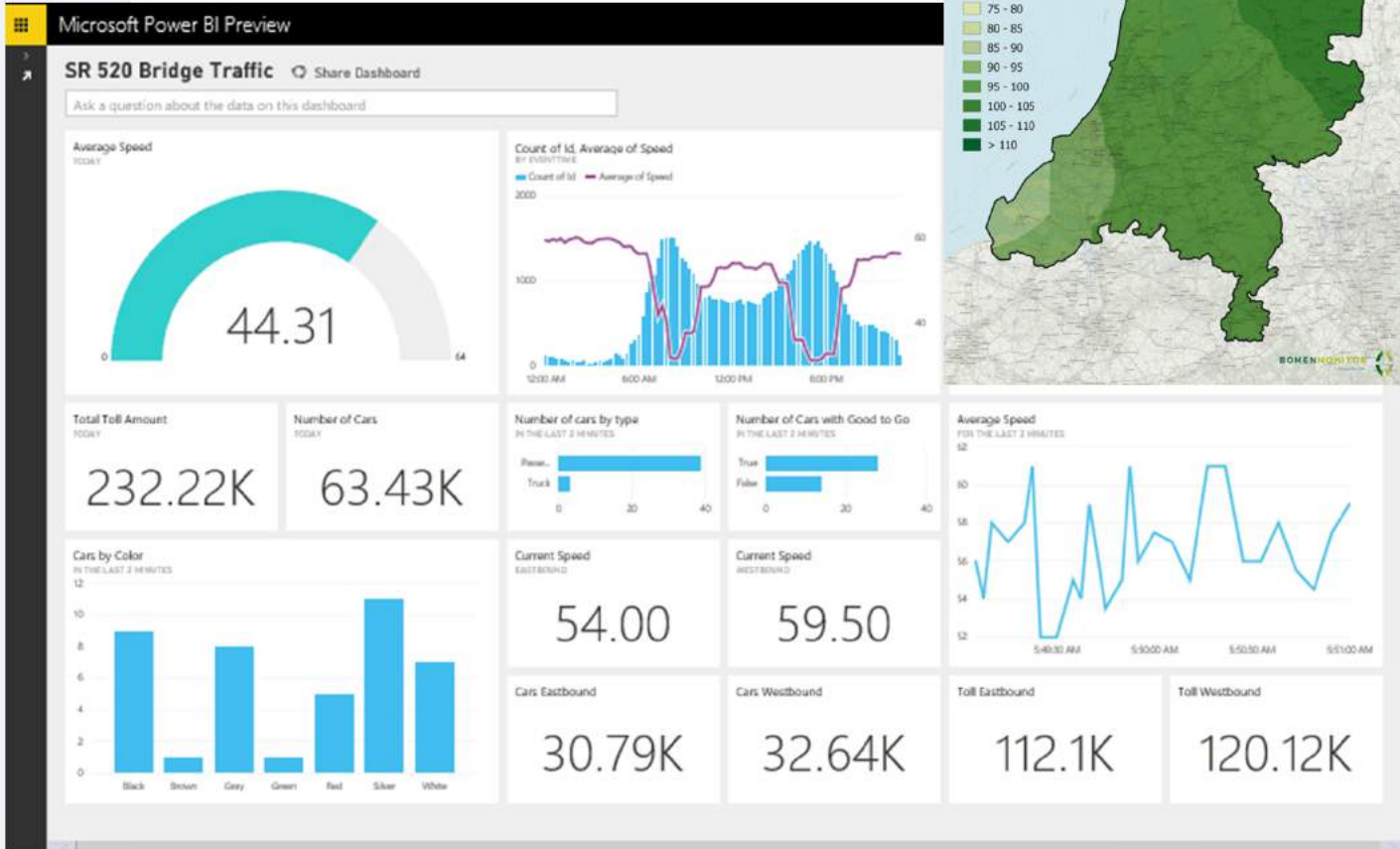

Stad Brugge

Wees alert voor de hittegolf. Voldoende drinken! Brugse bomen zorgen alvast voor verkoeling.

#treesareawesome #tielt #dashboardnature

#oaktree ... Meer weergeven

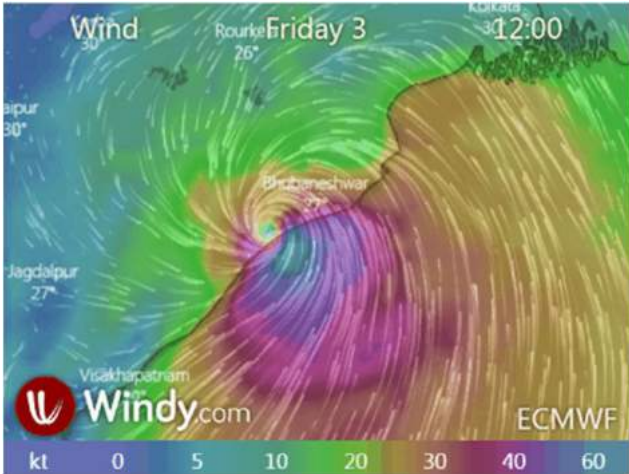
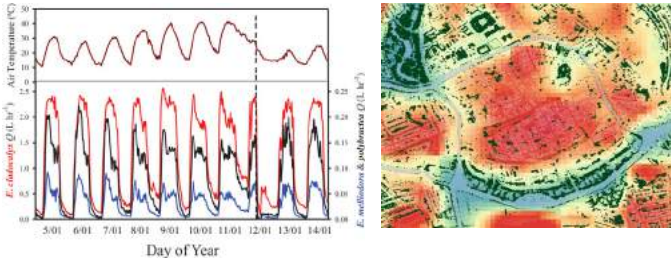
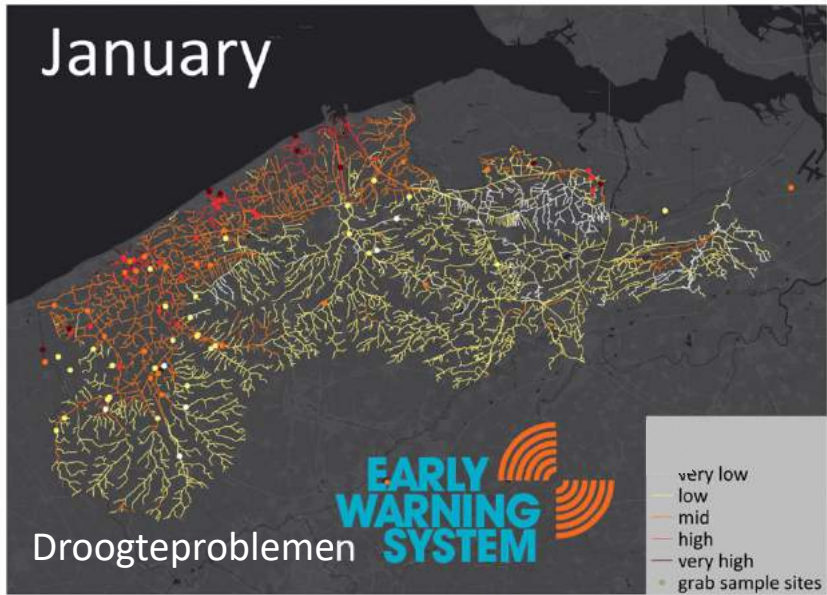

4,4 d.

26 reacties 193 keer gedeeld

Impact beleid?

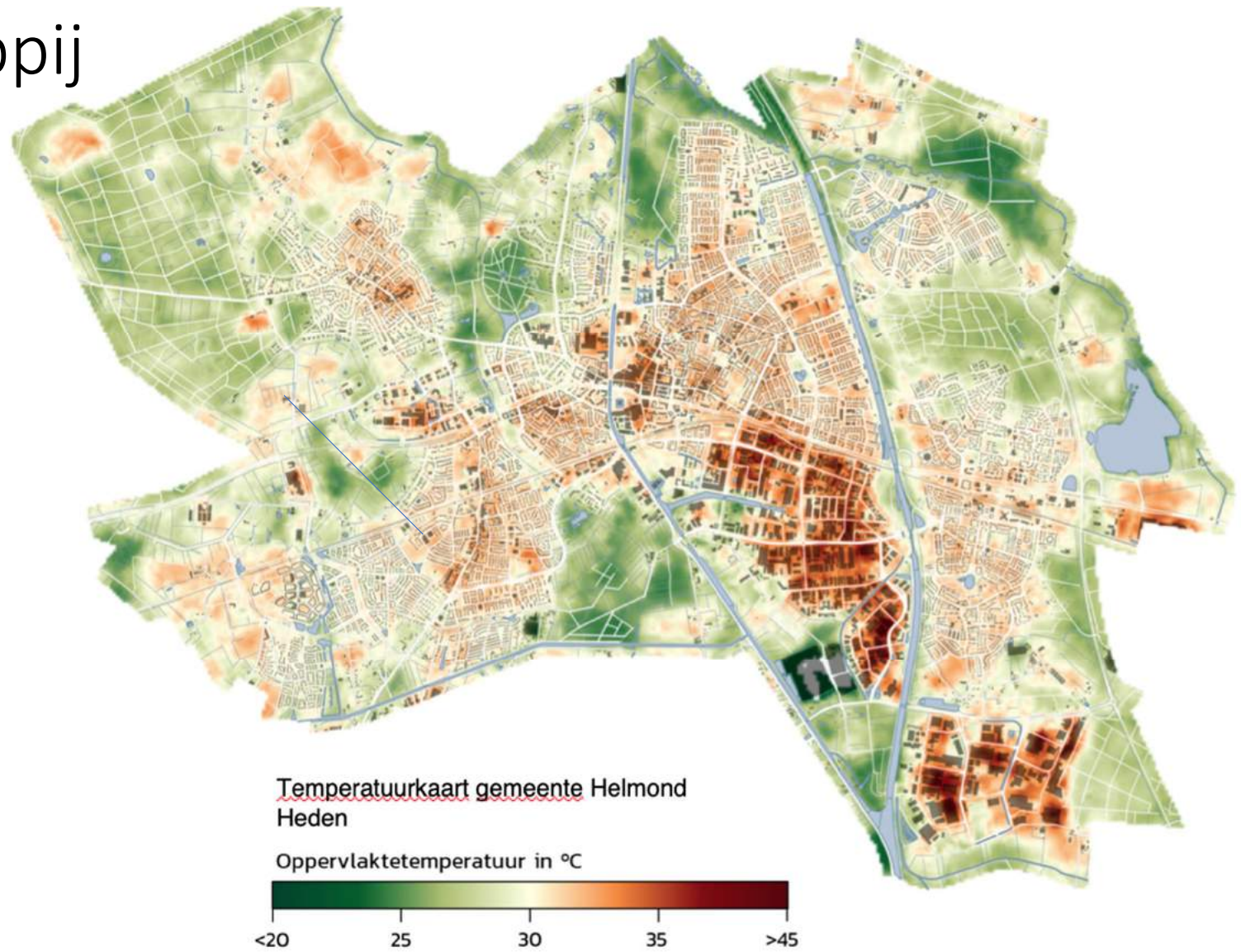
Impact beheer?

Impact maatschappij

(stewardship)

Waar wil je wonen?
En wat is jouw bijdrage?

Soit, concreet dan...

CASE 1 < BEMALING > automatisch watergiftsysteem voor bemaling bij bomen op basis van bodemvochtdata en sapflow meter data.

CASE 2 < BUSINESS > de effectiviteit van beregenen en efficiëntie (zowel naar water als op economisch vlak) checken van automatisch watergift

CASE 3 < OPSCHALING >

1. De opschaalbaarheid van het sensornetwerk testen met de DUST bodemvochtsensoren
2. De toepassing van watergiftoptimalisatie op macroschaal uit te rollen (realiseren van proof-of-concept)

demo opstelling

Moisture -10cm

52828

Moisture -20cm

52218

Moisture -45cm

53493

Moisture -60cm

52063

Internal Temperature

22 °C

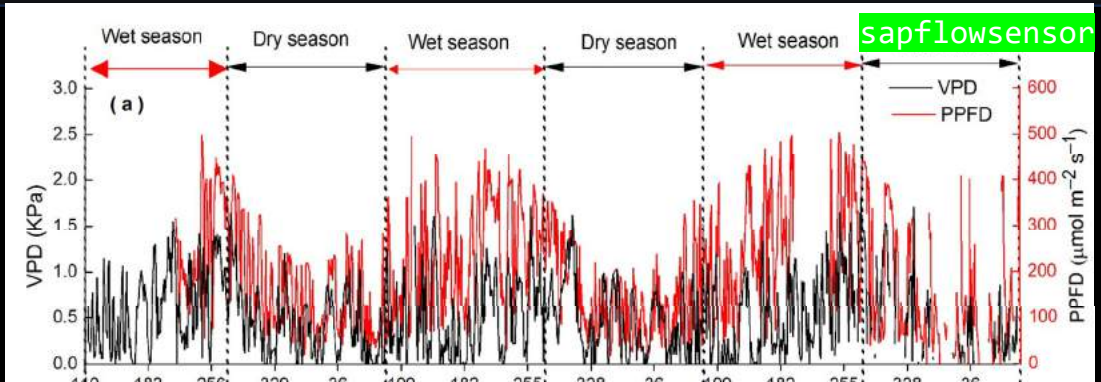
Battery Voltage

3.58 v

Soil Moisture

Soil Moisture

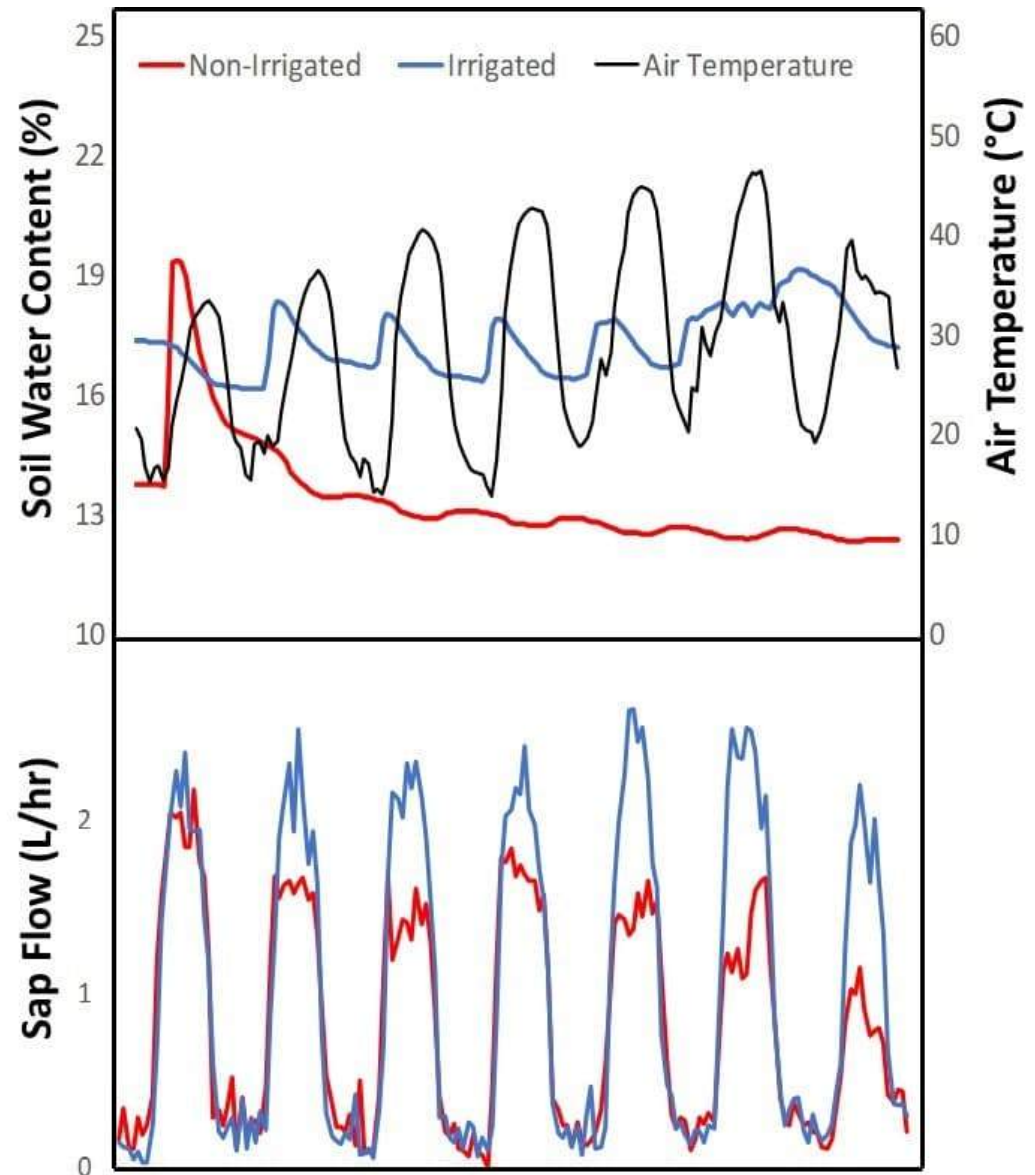
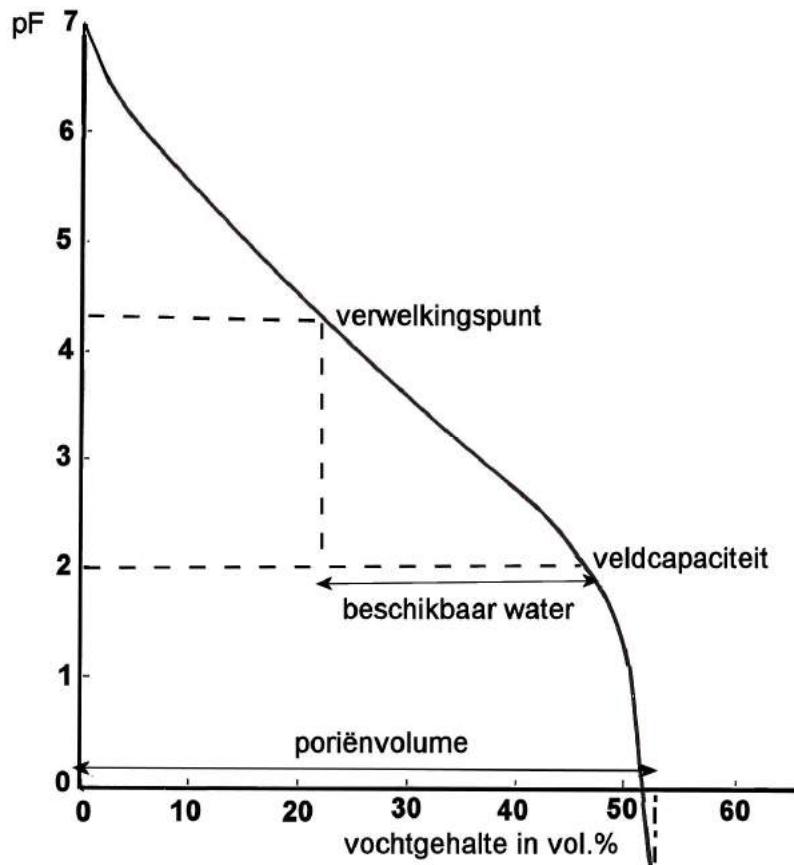
bodemvochtsensor

sapflowsensor

Wat is slim?

1. bodemvocht: hard start voor irrigatie
2. Sapflowtrend: soft start voor irrigatie

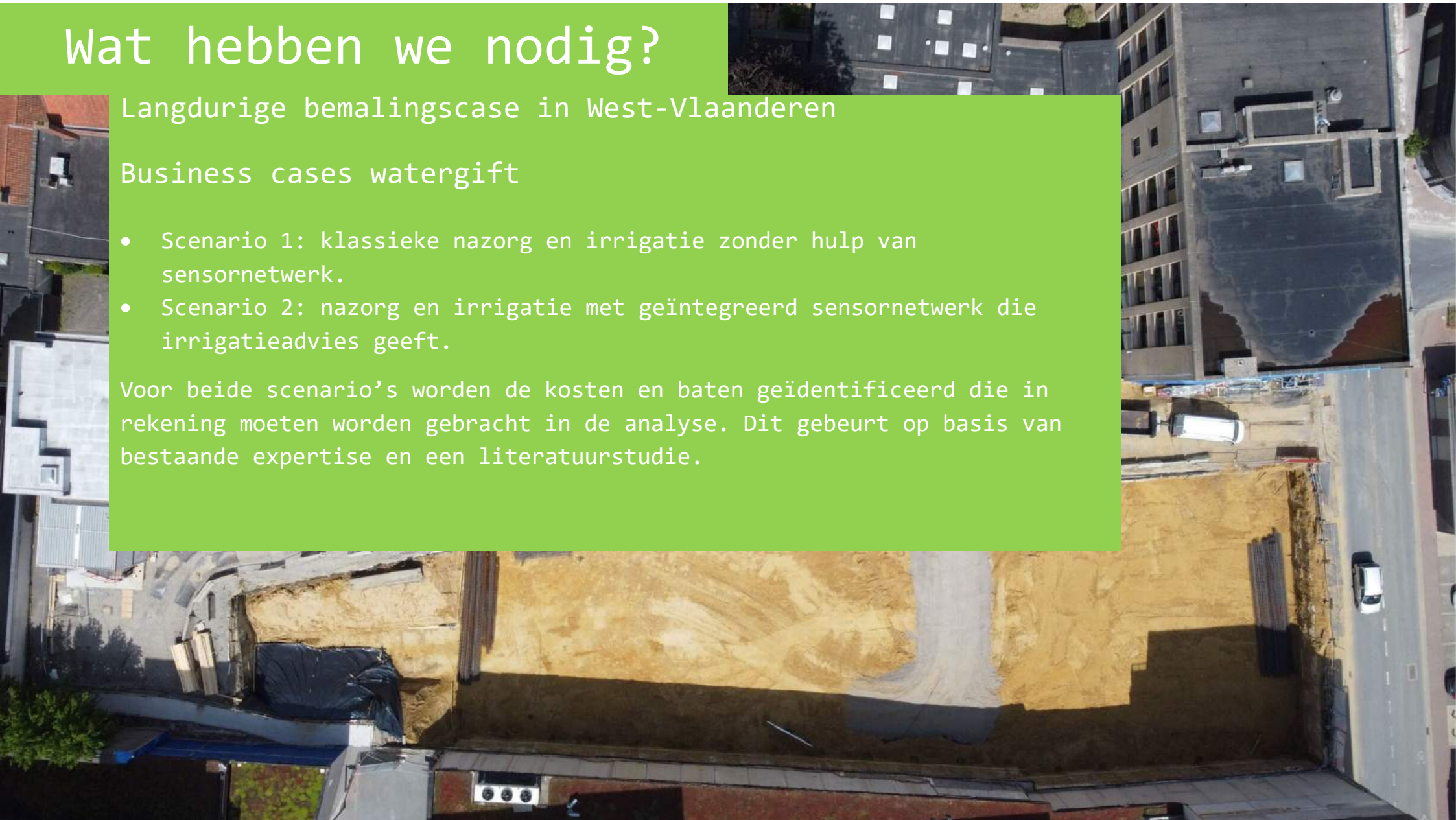
Wat hebben we nodig?

Langdurige bemalingscase in West-Vlaanderen

Business cases watergift

- Scenario 1: klassieke nazorg en irrigatie zonder hulp van sensornetwerk.
- Scenario 2: nazorg en irrigatie met geïntegreerd sensornetwerk die irrigatieadvies geeft.

Voor beide scenario's worden de kosten en baten geïdentificeerd die in rekening moeten worden gebracht in de analyse. Dit gebeurt op basis van bestaande expertise en een literatuurstudie.

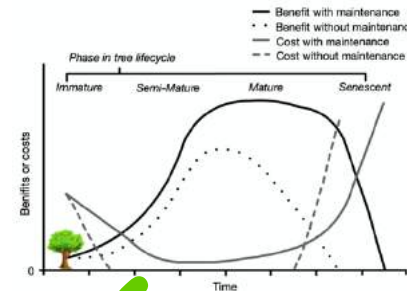

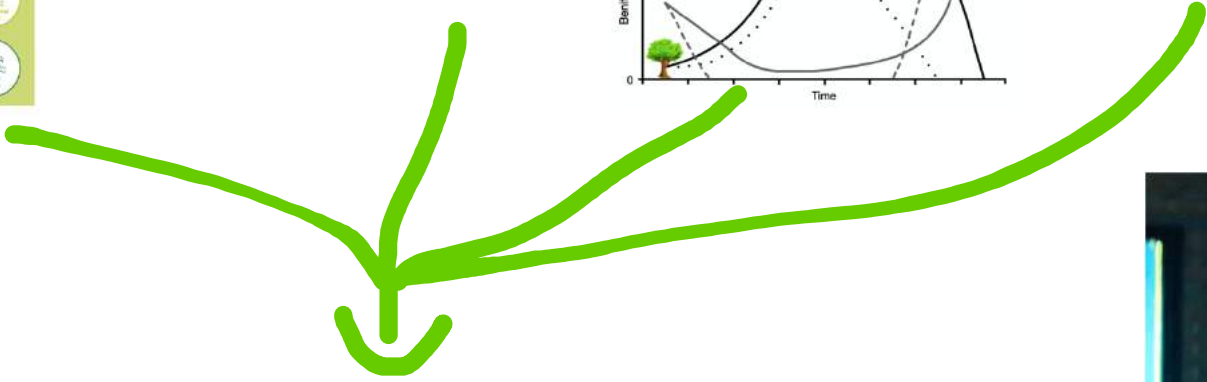
Bijna gedaan: wat is het verhaal weer?

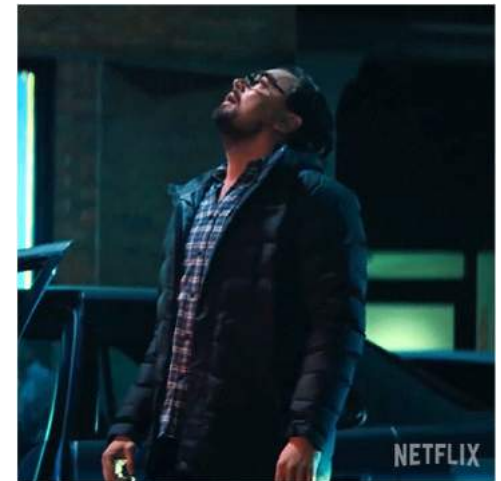
It's all about crown volume

wind in zeilen door de EU

Heel veel goede bedoelingen maar alsjeblieft, doe het technisch goed, wees reeltisch en start met naar beneden te kijken!

Storymaps bodemonderzoek

Storymaps Roeselare

Sorry voor de overload aan info 😊

Check our website

ir. Bregt Roobroeck
bregt.roobroeck@vives.be

Internet of Trees info